

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

Helsinki 5.12.2007

Tiedotusvälineille
JULKAISUVAPAA 5.12.2007 KLO 10.00

KOTITALOUKSIEN MAKSUVAIKEUDET 2002–2005

Vuoden 2005 aikana lähes puoli miljoonaa kotitaloutta oli ainakin kerran vaikeuksissa laskujensa tai lainojensa kanssa. Kuitenkin vain vajaat 60 000 kotitaloutta arvioi veloista selviytymisen erityisen vaikeaksi. Maksuvaikeudet ovat vähentyneet 2000-luvulla.

Muun muassa nämä tiedot sisältyvät julkaisuun *Muttilainen, Vesa & Reijo, Marie: Kotitalouksien maksuvaikeudet 2002–2005. OPTL:n tutkimustiedonantoja 81*. Raportissa on tutkittu maksuvaikeuksien yleisyyttä, kehitystä ja kohdentumista eri väestöryhmiin. Lisäksi on kuvattu velkaantumista, velkojen järjestelyä sekä maksuvaikeuksia eräissä EU-maissa.

Lievät maksuvaikeudet ovat yleisiä

Vuonna 2005 lähes viidennes kotitalouksista oli vähintään kerran vaikeuksissa laskujen (461 000 kpl) ja viisi prosenttia lainojen (101 000 kpl) maksamisessa. Maksuvaikeuksissa oli yhteensä 473 000 kotitaloutta. Kotitalouksista 59 000 arvioi velkojensa määrän ylittäneen ”selviytymisrajan”.

Enemmistö kotitalouksien maksuvaikeuksista on kertaluonteisia laskujen viivästymiä. Raportissa on kuvattu tarkemmin maksuvaikeuksia niissä kotitalouksissa, joilla on ollut vuoden aikana vähintään kerran vaikeuksia lainojen kanssa tai toistuvasti laskujen viivästymiä.

Vuonna 2005 seitsemän prosenttia kotitalouksista oli näin arvioiden maksuvaikeuksissa (168 000 kpl). Nämä maksuvaikeudet vähenivät keskimäärin viisi prosenttia vuodessa ajanjaksolla 2002–2005. Vaikeuksissa olleiden kotitalouksien velkojen määrän mediaani oli 17 500 euroa vuonna 2005.

Työ suojaa maksuvaikeuksilta

Maksuvaikeuksien riski vaihtelee runsaasti eri kotitalousryhmissä. Pitkäaikaistyöttömistä joka kolmannella oli vuonna 2005 vaikeuksia hoitaa lainojaan tai toistuvasti laskujen viivästymiä. Lisäksi opiskelijoiden ja muiden työelämän ulkopuolella olevien henkilöiden kotitaloudet eläkeläisiä lukuun ottamatta olivat tavallista useammin maksuvaikeuksissa. Työssä olevien ryhmistä yrittäjillä on enemmän maksuvaikeuksia kuin palkansaajilla.

Maksuvaikeuksia esiintyy runsaasti myös yli viiden hengen kotitalouksilla, yhden huoltajan talouksilla, vuokralla asuvilla sekä pienituloisilla. Iän mukaan vaikeudet ovat yleisimpiä nuorimpien vastaajien kotitalouksissa.

Velkätietojen perusteella maksuvaikeuksien riski on suurimmillaan, jos kotitaloudella on useammanlaista velkaa. Vain yhdenalaista velkaa käyttävistä kotitalouksista kulutusluotot ovat aiheuttaneet useammin maksuvaikeuksia kuin asuntovelat tai muut velat.

Maksuvaikeudet ovat sitä yleisempiä, mitä vähemmän kotitaloudella on velkaa. Poikkeuksen muodostavat vähintään 120 000 euroa velkaantuneet, joilla on maksuvaikeuksia lähes yhtä runsaasti kuin velallistalouksilla keskimäärin.

Velanoton kasvu ei lisännyt maksuvaikeuksia

Maksuvaikeuksien vähenemistä vuosina 2002–2005 voidaan pitää myönteisenä erityisesti siksi, että kotitalouksien velkaantuminen lisääntyi voimakkaasti samana aikana. Vuoden 2005 lopussa velallistalouksia oli runsaat 1,4 miljoonaa, mikä on 58 prosenttia kaikista kotitalouksista. Näiden kotitalouksien velkojen määrän mediaani oli 23 800 euroa ja keskiarvo 47 000 euroa.

Osa kotitalouksista pystyy mahdollisesti välttymään maksuvaikeuksilta järjestelmällä velkojaan. Vuonna 2005 runsaat neljä prosenttia kotitalouksista (109 000 kpl) oli järjestellyt velkojaan luotonantajan kanssa taloudellisen selviytymisen vuoksi. Maksuvaikeuksien tavoin myös velkojen järjestelyt ovat hieman vähentyneet 2000-luvulla.

Kansainvälisesti vertaillen suomalaisilla kotitalouksilla ei ole maksuvaikeuksia erityisen paljon, mutta ei myöskään poikkeuksellisen vähän. Vuonna 2004 eurooppalaisessa tulo- ja elinolotutkimuksessa maksuvaikeuksien yleisyydestä koottujen tietojen mukaan Suomi sijoittui 14 maan vertailussa keskivaiheille.

Tutkimuksen tausta ja tutkimusaineistot

Tutkimus perustuu oikeusministeriön velkahallintaohjelmassa vuonna 2004 esitettyyn ehdotukseen maksuvaikeuksien säännönmukaisen seurannan järjestämisestä. Tämä ensimmäinen raportti on toteutettu OPTL:n ja Tilastokeskuksen yhteistyönä. Tietoja on tarkoitus päivittää vuosittain.

Tutkimuksen tiedot maksuvaikeuksista perustuvat Tilastokeskuksen tulonjakotilaston otosaineistoon. Aineisto kerätään haastattelemalla vuosittain noin 11 000 kotitaloutta. Tiedot veloista on saatu verottajan rekistereistä. Lisäksi on hyödynnetty eurooppalaisen elinolotilaston (EU-SILC) tietoja.

Lisätietoja:

Vesa Muttilainen

puh. 010 3665357

Julkaisu on OPTL:n kotisivuilla <http://www.optula.om.fi/41494.htm>

Julkaisuja voi tilata Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta puh. 010 3665355.